Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 59 Sobota, 28. julija 1934 Leto IX

Vstaja rjavih fašistov v Avstriji

Dollfuss ustreljen. — Avstrijski rimski poslanec dr. Rintelen izvršil samomor. — Velike delavske demonstracije na Dunaju radi justifikacije schutzbundovca Gerla

Vladina odredba o poostritvi izjemnega stanja v Avstriji je izzvala ogromno ogorčenje v vrstah vladi sovražno razpoloženega prebivalstva, ki se je še stopnjevalo, ko so v torek, dne 24. t. m. na podlagi sodbe izjemnega sodišča obesili socialno demokratičnega delavca 22-letnega Gerla. Socialni demokrati so še isti večer priredili na Dunaju velike demonstracije proti režimu, ki jih je udušila še le močno ojačena policija.

Rjavi fašisti, ki so razvijali zadnje čase silno aktivnost z bombnimi atentati, so najbrž smatrali dunajske demonstracije za ugoden trenotek, ki ga je treba izrabiti ter so se odločili za javen udar.

Fašisti zasedejo radio oddajno postajo in kanclersko palačo

V prvih jutranjih urah ni bilo na Dunaju opaziti nobene posebne živahnosti. Nekako ob 10. uri dopoldne pa so začele prihajati iz telovadnice v Siebensternstrasse v Praterju večje množice heimwehrovcev in oficirjev, ki pa so bili, kakor se je pozneje izkazalo, preoblečeni fašisti. Pred vojašnico je čakalo večje število velikih prevoznih avtomobilov, kakor jih običajno uporabljajo za prevoz vojaških čet. V te avtomobile so vstopili zbrani fašisti in se odpeljali v treh smereh. Par avtomobilov se je kratko nato ustavilo pred dunajsko radiooddajno postajo. Uporniki so izstopili in takoj nato naskočili poslopje. V prostorih nahajajoče se stražnike so kratkomalo pregazili in s tem postali gospodarji radio postaje. Takoj so prisilili napovedovalca, da je oddal sredi programa, ob 13. uri opoldne vest, da je Dollfuss odstopil in da sestavlja novo vlado avstrijski rimski poslanik dr. Rintelen.

Vest je vzbudila v javnosti vsesplošno pozornost. Prebivalstva se je polastilo razburjenje, v uradih je zavladala splošna zmešnjava, ker nihče ni prav vedel na kakšen način je prišlo do tako nenadnih sprememb in ker tudi ni bilo mogoče dobiti nobenih pojasnil na merodajnih mestih.

Medtem so se odigrali v kanclerski palači na Ballhausplatzu dogodki, ki močno spominjajo na revolucionarne pokrete v južno ameriških državah.

V kanclerjevi delovni sobi so bili zbrani okrog 11. uri dopoldne Dollfuss, glavni varnostni inšpektor major Fey in pa podsekretar za javno varnost Karwinsky. Posvetovali so se o novih varnostnih merah, ki bi jih bilo treba podvzeti, z ozirom na novo nastali položaj vsled nadaljevanja atentatov kljub poostritvi izjemnega stanja. Nenadoma so se pojavili pred palačo vojaški prevozni avtomobili iz katerih je poskakalo okoli 150 mož v heimwehrovce preoblečenih fašistov s celim oficirskim štabom, ki so vdrli v palačo, zastražili izhode in planili v gornja nadstropja. Še predno so se oblastniki za javno varnost prav zavedli svojega položaja, so bili že tudi ujetniki upornikov. Dollfuss in Karwinski sta hotela zbežati pri stranskih vratih, pa nista prišla daleč, ker so ju ustavili streli fašistov, ki so pogodili Dolfussa v vrat in v zgornji del telesa.

Težko ranjen je Dollfuss obležal in pri tej priliki prosil upornike, da naj mu dovolijo razgovor z majorjem Feyem, kateremu ima nujno dati svoja zadnja sporočila. Fey si je skušal rešiti življenje na ta način, da ni branil kanclerja s svojim telesom, in da tudi ni skušal pobegniti, ampak da se je pustil mirno prijeti in ustrahovati. Ko so pripeljali Feya h kanclerju Dollfussu, mu je ta priporočil v varstvo svojo družino, ob enem pa mu je diktiral pismo, v katerem

sporoča predsedniku republike svojo demisijo

proseč ga, da naj postavi za njegovega naslednika kogarkoli, samo da se prepreči prelivanje krvi.

Medtem se je vest o uporu raznesla po Dunaju, zaznala je za dogodke tudi vedno čuječa dunajska policija in v kratkem času je bil odrejen alarm vseh policijskih oddelkov in vojske, ki je sedaj začela prodirati na Ballhausplatz in pred radio postajo.

Pred radio postajo se je začela

bitka med v poslopju zabarikadiranimi vstaši in naskakujočo policijo in vojaštvom

Šele po dolgotrajnem boju, v katerem je obležalo na obeh straneh okrog 40 mrtvih, se je eksekutivi posrečilo pregnati upornike in jih na begu poloviti.

Popolnoma drugačen položaj pa je nastal pred kanclersko palačo, v kateri so se razen upornikov nahajali tudi najvišji predstavniki vlade in javne varnosti. Uporniki so izkoristili ta položaj in so začeli pregovarjati z oblegovalci. Zagrozili so obenem, da bodo pri prvih strelih na kanclersko palačo ubili Dollfussa, Feya in Karwinskega.

Pričela so dolgotrajna pogajanja. Fey sam je bil posrednik med obleganci in oblegovalci, katere je še osebno prosil, naj ne naskočijo palače. Uporniki pa so medtem dobili tudi telefonsko zvezo s predsednikom zvezne države, ki se je nahajal na letovišču na Vrbskem jezeru, od katerega so zahtevali, da naj nemudoma imenuje novo vlado v smislu njihovih zahtev. V tem smislu je posredoval tudi avstrijski poslanik dr. Rintelen, dočim je nemški poslanik razgovarjal s preostanki avstrijske vlade radi prostega odhoda upornikov v Nemčijo. Predsednik Miklas in ostala vlada so končno obljubili fašistom prost odhod pod pogojem, da izpraznijo palačo in predajo ujetnike. [illegible]

[illegible]

Vlada je proglasila obsedno stanje,

obenem je poveril predsednik republike vodstvo vladnih poslov ministru v. Schuschniggu, ker se je podkancler Starhemberg mudil izven Dunaja na obisku pri Mussoliniju, s katerim bi se moral v nekaj dneh sestati tudi Dollfuss.

Dogodki na Dunaju pa niso mogli ostati brez odmeva v provinci in tudi obsedno stanje ni moglo preprečiti razvoja nadaljnjih dogodkov.

Fašisti so v vseh večjih krajih na Štajerskem začeli akcijo,

ki jo vlada tudi še v četrtek, dne 26. t. m. ni mogla popolnoma udušiti.

V zapadni Štajerski, v Judenburgu, Vordernbergu, Knittelfeldu, Leobnu, Donawitzu, Pirgasu in Seltztalu so uporniki zasedli državne urade in se zapletli v boje z orožništvom. Vlada je poslala v te kraje vojaška ojačenja, da zaduši upor.

A tudi v jugovzhodni Štajerski, zlasti vzdolž jugoslovanske meje je prišlo do upora rjavih fašistov, ki so se polastili Radgone, Cmureka, Halbenreina, potem Steinza in Deutschlandsberga ter Weiza. V Radgoni so po prihodu vojaških ojačenj v četrtek, dne 26. t. m. pozno popoldne uporniki kapitulirali in pobegnili v manjših skupinah preko meje na jugoslovansko ozemlje. Skupno jih je pribežalo 85, deloma z orožjem, deloma brez, kjer so jih jugoslovanske oblasti kasernirale.

V bojih je bilo ubitih tudi več predstavnikov oblasti. Število žrtev je precejšnje.

Avstrijski poslanik v Rimu dr. Rintelen izvršil samomor

Vlada je takoj potem, ko je postala zopet gospodar položaja, odredila aretacijo rimskega poslanika dr. Rintelena, ker je sumila, da je v zvezi z uporniki. Rintelen je po aretaciji poskusil izvršiti samomor in se je težko ranil, ostal je pa še pri življenju. Vest o samomoru tako odličnega katoliškega moža je izzvala splošno zaprepaščenje med vsem katoliškim svetom.

Vlada pripravlja pogreb kanclerja Dollfussa, ki se bo vršil v pondeljek popoldne.

[illegible]

Staro sovraštvo proti socialni demokraciji

je vlada pokazala zlasti s tem, da je pri tej priliki ponovno aretirala nad 100 socialnih demokratov samo na Dunaju, med njimi vse tiste, ki so bili pred kratkim časom izpuščeni iz ječ in koncentracijskih taborišč. S tem je le z nova podžgala stara nasprotstva. Postopanje vlade je tem bolj nerazumljivo, ker socialni demokrati in komunisti vsaj na Dunaju niso bili udeleženi pri uporniški akciji. Fašisti hitlerjevega kova so socijalnim demokratom prav tako odvratni, kakor fašisti krščansko socialne smeri.

Zanimivo je, da je Dollfuss padel zadet od fašistovske kroglje, od kroglje tistih fašistov, nad katerimi ni izvršil niti ene smrtne obsodbe.

[illegible]

Akcija za skrajšanje delovnega čača

Prihodnje leto se bo konferenca dela v Ženevi ponovno pečala z načrtom konvencije

Skrajšanje delovnega časa je eno najnujnejših vprašanj, če se hoče nezaposlenost omiliti. Ugotovilo se je to tudi na 18. mednarodni konferenci v Ženevi, ko se je razpravljalo o načrtu tozadevne konvencije. Načrt po krivdi delodajalskih zastopnikov ni bil sprejet, pač pa je konferenca dne 23. junija t. l. izglasovala komaj z večino resolucijo, da naj se zbero še nadaljnje informacije.

Mednarodni urad dela je že razposlal na vlade tozadevni poziv ter naproša, da mu vpošljejo poleg že lani poslanih obširnih podatkov še informacije, v koliko se je kje skrajšal delovni čas, uredil s kolektivnimi ali individualnimi pogodbami in kakšni so uspehi ter kakšne posledice bi imelo skrajšanje delovnega časa v raznih industrijah ter če obstoja tendenca uvedbe skrajšanega delovnika in v katerih strokav.

Delavske in delodajalske zbornice morajo poslati vladi informacije pred koncem avgusta.

Načrt konvencije pride zopet 1935 na dnevni red konference Mednarodnega urada dela.

Obnovitev balkanskega pakta

Francoska vlada namerava predlagati, da bi se balkanskemu paktu (Jugoslavija, Rumunija, Grčija in Turčija) pridružile še Albanija, Bolgarija in Čehoslovaška. O tem načrtu se bodo že posvetovali na konferenci v Ankari dne 26. oktobra 1934.

Diplomatski stiki vpostavljeni

Bolgarija je priznala Rusijo

Predsednih vlade, general Kimon Georgijev, je po sklenitvi dogovora z zastopnikom Rusije izjavil, da je bulgarska vlada smatrala za eno glavnih nalog pripoznanje sovjetske Rusije in obnovitev diplomatičnih zvez z njo. Bolgarska javnost odobrava priznanje Rusije, zlasti je pomembno gospodarsko sodelovanje obeh držav.

Göring je zažgal nemški parlament

Saarski socialnodemokratični list »Deutsche Freiheit« je objavila pismo, ki ga je bivši član napadalnih oddelkov, Kruse, poslal Hindenburgu. V tem pismu pravi, da je on še edini med živimi, ki ve, da je Holandec Van de Lubbe po naročilu Göringa in Goebbelsa zažgal nemški parlament. Lubbe je dobil nalog, da zažge z bakljo, poleg tega pa je zanetil požar skrivaj še 12 fašistov, o katerih Lubbe ni vedel nič. Kruse je seveda bežal v inozemstvo.

Ta nova obdolžitev samo potrjuje opravičeno sumnjo, ki je bila ponovno izrečena tudi v glavnem procesu proti požigalcem parlamenta. Soditi po dosedanjih dogodkih odgovarja ta vest tudi morali nemškega fašizma.

O izpovedbah Kruseja smo poročali že pred meseci. Na takratno vest nemški fašizem ni reagiral in molčal bo najbrže tudi sedaj.

Nabirajte člane za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Dvajset let

Dne 28. julija 1914 — torej pred dvajsetimi leti — so posebne izdaje časopisov po vsem svetu objavile vojno napoved in isti dan so že grmele morilne salve topov in tisoči in tisoči so začeli medsebojno klanje, ki se je v najkrajšem času razvilo v največjo svetovno morijo, v kateri so se milijoni medsebojno morili, v kateri so milijoni žrtvovali svoje življenje za »vero, dom cesarja«. Štiri in pol leta je trajala svetovna morija, so umirali in stradali milijoni, milijoni so postali invalidi brez vsake oskrbe, milijoni so izgubili zadnje premoženje.

Med tem, ko je na fronti vladala medsebojna morija, je za fronto in v raznih večjih centrih praznoval orgije velekapital, ki je služil, kakor še nikdar preje.

Pred dvajsetimi leti se je pričela **imperialistična svetovna vojna,** danes po dvajsetih letih stoji ves svet v zraku **kapitalistične svetovne krize.** Svetovna morija in obubožanost najširših ljudskih mas so pravi znaki kapitalizma naše dobe. Kakor je kapitalizem, sledeč svojim principom, pahnil ves svet v svetovno vojno, tako je sedaj vse človeštvo pahnil v svetovno gospodarsko krizo, ki je danes zavzela vse, zmagovalce in premagance, industrijske in agrarne države.

Ob dvajsetletnici začetka svetovne vojne je izdala mednarodna strokovna zveza skupno s socialistično delavsko internacionalo proglas na delavski razred vsega sveta, iz katerega posnemamo najvažnejše odstavke:

Delavci vseh dežel!

Pred vsem svetom obtožuje delavski razred kapitalizem, da je odgovoren za svetovno vojno in za svetovno krizo. Kdor hoče mir, delo in kruh za vse, se mora pridružiti delavstvu in se boriti za uničenje sedanjega kapitalističnega sistema!

Čeprav v kapitalističnem družabnem redu ne more obstojati pot, ki bi peljala iz gospodarske krize in preprečila nove krize, je vendar internacionalna organizacija proletarijata pokazala možnosti, kako bi se dalo olajšati vsaj najhujše gorje množic. Delavstvo je podčrtalo potrebo **mednarodnega sodelovanja vseh držav, sporazum vseh vlad,** da bi se z enotnimi ukrepi omogočilo tako gospodarsko in politično stanje, v katerem bi se edino moglo odstraniti posledice krize.

Kapitalizem je šel doslej popolnoma drugo pot. Mesto gospodarskega sodelovanja je provociral **gospodarski nacionalizem** v najbolj divjih oblikah. Mesto političnih sporazumov je povzročil vojno na daljnem vzhodu, obračunavanja v Južni Ameriki in novo oboroževanje vseh držav!

Pred vsem svetom obtožuje delavski razred kapitalističen sistem, ki hoče povzročati samo nadaljne krize, nadaljno oboroževanje, da je nesposoben, da bi z mednarodnim sporazumom omogočil sodelovanje vseh držav in odpravil krizo.

Razorožitvene konference pri Društvu narodov so doslej končale brez vsakih sklepov in imele za posledico le pojačanje oboroževanj v posameznih državah. Mednarodne delavske organizacije so stalno potom akcij in tudi na razorožitveni konferenci sami zastopali zahtevo, da se morajo svečane razorožitvene obveze mirovnih pogodb končno izpolniti in vzpostaviti enakopravnost med zmagovalci in premaganci s splošno razorožitvijo. Vse zahteve so bile zaman, ker so interesi vladujočega kapitala drugačni.

V času, ko so v Ženevi zborovali o razorožitvi, je japonski imperializem nemoteno prodiral v Kitajsko, skušal provocirati spor s Sovjetsko Rusijo. Kasneje je v Nemčiji zavladal fašizem ter so nemški junkerji in aktivni generali prevzeli oblast v roke. Med tem, ko so v Ženevi italijanski delegati nastopali za čim najširšo razorožitev, je podvzemal v Italiji fašizem, ki je zasužnjil italijanski proletarijat, nove duševne in materijelne ukrepe za vojno!

Pred vsem svetom nosi odgovornost kapitalizem in njegovi fašistični pomagači, da so propadle nade na trajen svetovni mir in da se pripravlja nova svetovna morija.

Ob dvajsetletnici izbruha svetovne vojne prevzemajo internacionalne organizacije proletarijata na se glavno nalogo, da bodo vse svoje moči in vsa svoja bojevna sredstva porabili za preprečitev nove vojne.

Delavci vseh dežel!

Kapitalistični svet je v najtežji krizi. Čim bolj se boji upravičene jeze delavstva, toliko bolj se poslužuje najbolj brutalne sile in fašizma, da pritiska delavstvo k tlom.

Ob dvajsetletnici svetovne vojne kliče mednarodna strokovna zveza proletarijatu vsega sveta, da se mora zavedati zgodovinskega pomena današnjega časa in da se mora pripraviti za odločilni boj,

za boj proti kapitalizmu, ki je odgovoren za svetovno vojno in krizo,

za boj proti fašizmu, ki pomeni vojno in suženjstvo,

za boj za svobodo, mir in zaposlitev,

za boj za socialistični družabni red. Ponatis iz »Delavca«.

Pogajanja pri Westnu

Celje, dne 26. jul.

Danes se je nadaljevalo pogajanje v Westnovi tovarni, katerega se je udeležil za delavstvo zastopnik Delavske zbornice s. Golmajer, za Borzo dela g. Vončina, za strokovno organizacijo SMRJ s. Leskovšek. Poleg teh so zastopali delavstvo tudi obratni zaupniki.

Dogovor, ki je bil danes zvečer predložen zborovanju delavstva obsega sporazum, veljaven do 30. novembra, po katerem se obvezuje vodstvo tovarne:

Delavci bodo zaposleni tedensko vsaj 32 ur. Izplačilo dobe za označen čas tudi, če bi tovarna ne obratovala določenih ur. Mezde onih delavcev, ki so dosedaj zaslužili od Din 2.10 do 2.80 in, ki so v podjetju več kot šest mesecev, se povišajo na Din 3.—. Pri tem povišanju pride v poštev okoli 350 delavcev in delavk. Začetnikom do 6 mesecev službe se določi minimalna mezda Din 2.75. Nosačem posode se povišajo plače za 10%. Pečarjem se izplača enkratna premija v znesku Din 100.—.

Ta dogovor je bil, kakor rečeno, predložen zborovanju delavcev, ki se je vršilo ob ogromni udeležbi ob 6. uri zvečer na »Zelenem travniku«. Zaupniki so razložili potek pogajanj ter opisali situacijo v kateri so sklepali ta dogovor. Na koncu je predsednik zborovanja odredil glasovanje, če naj se ta dogovor podpiše, zakar so glasovali vsi navzoči. S tem je zaenkrat to pereče vprašanje rešeno, do 30. novembra, nakar bo treba ta težki problem zopet reševati.

Delavstvu Westnove tovarne je treba priznati veliko potrpežljivost in disciplinirano in tudi veliko razumevanje za težave, ki jih je treba prebroditi, predno se takle problem vsaj napol zadovoljivo reši. Treba je pa že danes reči, da je vsa zadeva tako zelo zadovoljivo in mirno potekla le zato, ker goji delavstvo nado in trdno računa, da bo pri naslednjem srečanju z g. Westnom popolnoma reguliralo svoje delovne razmerje in utrdilo svoje plače v definitivni kolektivni pogodbi.

Kolektivna pogodba je sicer za marsikatero tovarno strašilo, kakor na zid naslikan hudič. Toda ona je neizbežno potrebna za sleherni red in disciplino v tovarni. Na svetu bi prenehala vsa trgovina in vsaka zamenjava blaga, če bi ne obstojale medsebojne pogodbe med kupcem in prodajalcem. To razume vsak človek, najbolj bi pa moral razumeti to trgovec in industrijec, ki vsak dan take pogodbe podpisuje. Boje se jasnih pogodb, samo taki trgovci in industrijci, ki v svojem bistvu niso solidni in ki bi hoteli v motni vodi izbiti večji dobiček. Toda s takimi gospodarji noče imeti nihče opravka, in tudi nič velikega ne dosežejo. Če velja to načelo v trgovini in industriji, kjer se kupčuje z mrtvim blagom, kako naj pa delavec ne pride do poštene kolektivne pogodbe, ko prodaja živo svojo delovno silo, edini vir njegovega zaslužka in eksistence. Upamo, da tudi ta stremljenja delavstva ne bodo zadela ob nerazumevanje. Tovarna Westen se je v svojem delovnem procesu do samega viška modernizirala, zato mora njeno vodstvo tudi to vprašanje delavne sile rešiti na moderen in širokopotezen način. Delavci ne zahtevajo nič nemogočega, materijelno, pošteno eksistenco, moralno pa ono priznanje, ki gre delu, ki je podlaga in ognjišče sleherne kulture in civilizacije.

Delavci se pa morajo zavedati, da vodijo v boljšo bodočnost dobro zgrajene organizacije. zato naj ne pozabijo svojo organizacijo številčno pomnožiti in duhovno povezati, da bo lahko nastopala kot ena nedeljiva enota.

Doma in po svetu

Tudi bankirji proti nameščencem. Zadeva ni popolnoma jasna. V kolikor pa je bilo mogoče stvar zasledovati, predlagajo bankirji v Beogradu v svojo zaščito ukrep vlade, po katerih naj bi bile razveljavljene vse kolektivne pogodbe v bančni stroki ter obenem pridobljene pravice do odpovednega roka, odpravnine in še nekaterih ugodnosti, ki so si jih nameščenci pridobili. K temu pripomnimo, da so mlajši bančni nameščenci jako slabo plačani ter da imajo banke namen uradništvo popolnoma proletarizirati in jim s tem dokazati, da tudi spadajo v delavski razred.

Zagrebška Delavska zbornica zgradi svoj dom. Na skupščini Delavske zbornice je bilo sklenjeno, da zgradi zagrebška Delavska zbornica sporazumno z Borza dela svoj lastni dom na Starem sejmišču ali v Klančevi ulici. Zagrebška Delavska zbornica se nahaja sedaj v palači Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Z gradbo novega doma pričnó najbrže že letos jeseni.

V Zagrebu je kazal termometer 23. julij 40° C v senci in 60° na soncu.

Kriza v francoski vladi odpravljena. Stavijskijeva afera meče senco tudi na aktivne politike. Očitalo se je Tardieu, da je vedel za sleparije Staviskega. Tardieu se je opravičeval in vpletel v afero Herriota. Zaradi tega spora je grozila demisija vlade, ki bi v kontinuiteti politike ne bila priporočljiva. Socialisti so zahtevali razpust parlamenta in nove volitve. Večina pa je zahtevala, da naj v sporu razsodi predsednik vlade

---

Starogovski:

To smo Mi!

(Beležke z zleta rdečih kovinarjev.)

»Gotovo! . . . Odhod!« —

V lokomotivi je tiho zacvrčalo, zašumelo in para je sunila bat, da so se zganila kolesa, zavrtela in vlak, posebni izletniški vlak, moščanskih in ljubljanskih kovinarjev, je spolzel po progi, puhnil iz dimnika lokomotive sivkastočrni dim, zasopel razigrano kakor žrebe na paši in zdrdrali smo po gorenjski progi proti Jesenicam.

Zelenje je bilo na vagonih, med zelenem rdeče cvetlice, rdeči robci deklet so mahali po zraku, kakor da hočejo vsem, ki jih vidijo, sporočiti:

»Hej, to smo MI!«

V vagonih je bilo pa pisano, veselo, razposajeno. Dekleta so imela okrog vratu rdeče, nežne robce, da so bile, kakor mak na polju, ljubeznive in vse pomlajane, fantje pa korajžni in uljudni.

In povsod na postajah na gorenjski progi so nam mahali v pozdrav; železničarji so nam prijateljsko salutirali, kakor bi nam govorili:

»Bodite pozdravljeni, rdeči kovinarji!«

Sava ob progi je v svoji strugi šumela, kakor bi tudi njen šum hotel sodelovati z vriskajočimi grli fantov in s petjem deklet. Gorski grebeni: Storžec, Stol, Triglav pa so zvedavo gledali na dirjajoči, ovenčani vlak, na mak, ki je gledal iz oken, kakor bi hotel izpraševati:

Hej, kdo pa ste, vi, tam v tistem ovenčanem vlaku?«

In kakor, da jih je mak v vagonih razumel, kakor bi jih fantje slišali, so odgovarjali z vriskom in petjem:

Hej, ti Stol, ti Triglav, očak: Mi smo to, rdeči kovinarji!«

Na Jesenicah se je ustavil vlak, globoko je zasopel in se oddahnil:

»Pripeljal sem Vas, sedaj pa glejte, kako se boste postavili. Vidite, dve rdeči zastavi vam že vihrata v pozdrav.«

Iz vagonov se je vsulo, kakor bi kdo trosil raznobojno cvetje na trotoar. Marjetice, vrtnice, mak, narcise, rožmarin, nagelji in kaj vem kaj vse je napolnilo peron in se pomešalo med encian,rododendrom, planinke in druge gorske rože, da nisem vedel kam naj pogledam, kje naj ustavim svoje oči.

»Družnost!«, so odjekali vzkliki in pozdravi, kovinarska delavska godba pa je igrala pozdravno koračnico, da so poskakovala srca v prsih.

Rdeči zastavi sta se poklonili, pozdravili in ko je godba utihnila, je spregovoril kovinar Toman v imenu jeseniških rdečih kovinarjev pozdravno besedo. Povdaril je, da so takšni izletniški sodružni sestanki moč in krepitev proletarske solidarnosti, ker vodijo k spoznavanju drug drugega in utrditvi borbene sile proletariata.

Odgovoril je v imenu moščanskih in ljubljanskih rdečih kovinarjev kovinar Galof, ki je tudi povdaril, da so ti sodružni obiski porok za boljše medsebojno razumevanje vseh, ki so izkoriščani. Tako stopamo na oder javnega življenja, da nas vidijo tudi tisti, ki bi nas ne videli radi in nas niso hoteli videti do dandanes.

Rdeči zastavi sta se dvignili v višino, zaplapolali, praporščaka pa sta stopila s perona na cesto. Za zastavami pa mi, in bila nas je, ko smo šli proti tovarni KID, pol kilometra dolga vrsta. Godba je igrala koračnice, da so noge nehote same stopale pa taktu. Iz vseh hiš so nam mahali v pozdrav in »Družnost«-klici so doneli na naša ušesa od vseh strani. Špalir ob cesti pa je bil kakor živa stena, ki je pozdravljala.

Dva dni je trajal izlet.

Ogledali smo si tovarniške prostore KID, svojevrsten svet, v katerem gospodujejo in delajo svojevrstna bitja-stroji, ustvarjena od človeka, ki se gibljejo po določenih zakonih, ki jih jim je predpisal človek-bog. Različna govorica se sliši pri teh bitjih-strojih, grmeča, klepetajoča, tu nagla in bistra, tam počasna, preračunjena.

Precizne, na sekundo določene kretnje teh robotov vzbujajo začudenje in sam človek-bog, njihov stvaritelj, se čudi svojim umotvorom. Kaj je res tako mogočen, da je v stanu ustvariti toliko in takšnih jeklenih in železnih robotov, jim predpisati zakone? Ali gorje, če roboti podivjajo, če prekršijo zakone mehanike, gorje človeku-bogu, če se tedaj pomeša med nje! V žebljarni je nešteto strojev, večjih in manjših, enih, ki se sučejo z neznansko brzino, drugih počasnih, izpod katerih kapljajo kakor deževne kaplje po strehi, želji, veliki in majhni raznih oblik in podob.

V martinarni pa je teklo železo, podobno sončni masi, kakor teče voda v potoku. Jemalo nam je vid, v peči pa je vrelo, kakor da vre olje. In ko je tekla iz ogromnega kotla ognjeno-bela reka, so odskakovali roji isker v zrak in na vse strani kakor bi se na nočnem nebu vsul roj padajočih zvezd.

Tri ure smo bili v državi robotov in si ogledali njih dejanje in nehanje. Ko smo stopili na cesto, smo bili izmučeni.

Kaj je tako strašna atmosfera v državi robotov? In tisti, ki morajo služiti tem strojem, kako morejo zdržati? Kaj res zahteva boj za vsakdanji kruh takih naporov in zatajevanja? Kaj ne bi mogli stroji za svojega stvarnika ustvariti vsega, kar mu je potrebno, ne da bi ga mučili? Saj zato jih je vendar ustvaril? Človek-bog je dal življenje in moč strojem, tisočerokrat večjo moč, kakor jo poseduje sam, zakaj bi mu tedaj hvaležno ne služili?

Človek-bog, revidiraj svojo ustvaritev in preišči, kdo je krivec, da se je pokvarilo tvoje stvarstvo ter pošlji odrešenika.

*

Drugi dan smo si ogledali Vintgar. Krasota in veličastvo narave. Človek se počuti v tem divjeromantičnem kraju, v mavričnem sijaju razpenjenega hudournika, ki drvi po pečinah, kakor v pravljicah tisoč in ene noči, ki jih je pripovedovala princesa Šeherazida . . .

*

Popoldanski vrtni koncert delavske kovinarske godbe je bil lepo obiskan. Prostoren vrt, ves zelen, orjaški greben Možaklje, s Karavankami in Alpami v ozadju kot kulise. V dvorani Delavskega doma so se vrteli pari v poskočnih in valujočih plesnih ritmih. Mladost in razigranost je dajala duška svoji svežosti, dasi je bila zunaj pasja vročina julijskega dneva.

*

Zvečer so nas pa zopet Jeseničani z godbo na čelu spremili k vlaku. Kilometerska vrsta spremljevalcev, na peronu gnječa, glava pri glavi, kakor na tvravniku marjetice ali na njivi mak.

Ko so se vagoni zganili, se je začul vrisk in klici so zadoneli, zadnji pozdrav jeseničanom, ti pa so zopet klicali odhajajočim. Akordi godbe so se dušili v morju človeških glasov. Mogočen je tak trenotek in silen je njegov ritem. Prijetno je živemu človeku v taki sredi in s ponosom prizna in potrdi:

»Najlepše in najprijetnejše je biti v družbi proletarcev, ki ustvarjajo novo dobo življenja.«

Zato pozdravljeni!

Doumergue. Posredovalna seja se je vršila dne 25. t. m. Predsednik vlade je prečital svojo sodbo ter je proteste odločno zavrnil, češ, zahtevali ste mojo sodbo, zato jo spremite ali pa podamo ostavko. Tardieu je dobil ukor. Po daljši debati je bil spor poravnan in so se predsednik, Tardieu in Herriot poljubili med seboj.

Neverjetna krutost. V Madridu zidajo novo palačo narodne banke, v kateri bodo v globini 30 metrov pod zemljo ogromne zakladnice in tresorji, zgrajeni iz masivnega betona. Podtjetje, ki ta dela izvršuje, pa svoje delavce umazano izkorišča in jih skrajno slabo plačuje. Zato je 200 delavcev sklenilo stopiti v gladovno stavko. Zabarikadirali so se v podzemnih zakladnicah in izjavili, da jih ne zapuste, dokler podjetje ne pristane na poštene mezde. Držali so se v podzemlju že štiri dni, potem pa je prišla podjetju na pomoč policija, ki je spustila v podzemske prostore strupeni plin, ki povzroča vnetje oči in solzenje. S tem so delavce prisilili, da so morali priti na dan. Več od njih je bilo težko zastrupljenih in so jih takoj morali spraviti v bolnice. — Pomislimo samo, kakšen vtis bi napravilo, če bi pri zadnji rudarski gladovni stavki v trboveljskem okrožju spustili v jame strupeni plin, ali pa bi spustili vanje vodo, da bi morali rudarji poginiti kot podgane? Res, kapitalizem ne izbira sredstev.

Radi neznosne vročine je v Ameriki umrlo 256 ljudi.

General Rudolf Maister mrtev

V Uncu pri Rakeku je v četrtek, dne 26. t. m. preminul zadet od srčne kapi vpokojeni general Rudolf Maister iz Mribora. Pokojni se je rodil dne 29. marca 1874 leta v Kamniku. Po dovršenih študijah se je posvetil častniškemu poklicu. Udejstvoval pa se je ves čas tudi na literarnem polju. Njegove pesmi naličijo Aškerčevi moderni poeziji.

Ob preobratu je s peščico slovenskih vojakov razorožil v Mariboru se nahajajočo nemško posadko in s tem svojim odločnim nastopom pripomogel, da se je Maribor priklopil Jugoslaviji.

Pogreb pokojnega se bo vršil v soboto, dne 28. t. m. ob 16. uri izpred mariborskega mestnega magistrata na pokopališče na Pobrežju.

Občinske volitve v Trbovljah

Kakor je bilo že omenjeno, so se vršile ponovne volitve v občinski zastop v Trbovljah dne 22. julija. Delavstvo in večina ostale javnosti je pričakovala, da se bodo te volitve izvršile brez kakršnekoli ostrine. V tem oziru se je javnost kakor tudi delavstvo varalo. Namesto pritiska s strani TPD in njenih nastavljencev so se pri sedanjih volitvah nasprotniki posluževali tako umazane demagogije in laži, da so sami v demagogiji in lažeh utonili.

Združena delavsko-kmetska in obrtniška lista je dobila 1575 glasov (pri zadnjih volitvah 1580). Korenova lista pa 812 glasov (pri zadnjih volitvah 1374).

Mislimo, da je odzvonilo vsem onim, ki so špekulirali z občinskimi volitvami v Trbovljah. Posebno delavstvo je pokazalo, da se ne pusti več farbati od političnih koristolovcev in skakačev.

Ta ponovna sijajna zmaga združenih delavcev, kmetov in obrtnikov naj bo dovolj glasen memento vsem onim, ki so se hoteli kakorkoli okoristiti z glasovi volilcev. Niso pomagale ne grožnje, ne demagogija in laži, ki so jih nasprotniki bruhali več dni pred volitvami med volilce. Zmagala je poštenost, zmagalo je delo in zaupanje javnosti v listo, ki resnično predstavlja trboveljskega delavca, kmeta in obrtnika.

Zanimiv boj za železničarske stanovanjske hiše v Mariboru

Intervencija avstrijskega konzula — Tožba pri okrožnem sodišču

V Mariboru je zgradila pred prevratom Stavbena in stanovanjska zadruga za uslužbence južne železnice dve lepi hiši v Kejžarjevi ulici s 14 stanovanji in v Betnavski ulici z 48 stanovanji. V hišah bi morali imeti stanovanja člani zadruge po nizkih cenah.

Po vojni je »Deželna vlada za Slovenijo« postavila to zadrugo, ki ima sedež na Dunaju in tudi tam hiše, pod državno nadzorstvo in je bil imenovan za nadzornika takratni uradnik državnih železnic g. Ivan Roglič. Ko so bili sekvestri ukinjeni, je g. Roglič vrnil upravo hiš leta 1923 zopet dunajski zadrugi, ki jih je od tedaj naprej sama upravljala. Zadruga se imenuje sedaj »Gemeinnützige allgemeine Bau-, Wohn- und Siedlungsgenossenschaft G. m. b. H. Wien V., Margarenthengürtel«.

Banska uprava je sedaj zopet postavila za zaščito tukajšnjih zadrugarjev državnega nadzornika v osebi obrtno-zadružnega nadzornika g. Založnika, ki je imenoval posebni »Mariborski upravni odbor« te zadruge, da prevzame upravo obeh hiš, ki sta vredni okrog poldrugi milijon Din. V tem odboru so železničarji: Lorger Simon, Bibič Martin, Zupanc Jože in Bizjak Ludovik

Ta odbor je s 1. julijem t. l. prevzel upravo hiš in pozval najemnike, da morajo plačevati najemnino v roke tega odbora, kar je večina najemnikov storila, nekateri pa so še plačali v roke upravnika Dunajske zadruge.

Proti vsemu temu je dunajska zadruga protestirala potom avstrijskega konzula v Ljubljani in odvetnika g. dr. Fetticha v Banski upravi, ki pa je protest zavrnila.

Dunajska zadruga je vsled tega vložila sedaj po advokatu dr. Blankeju proti članom upravnega odbora, železničarjem Lorgerju, Bibiču, Zupancu in Bizjaku ugotovitvene tožbe pri Okrožnem sodišču v Mariboru, da nimajo pravice posegati v upravo njenih hiš v Mariboru, zlasti ne pobirati najemnine, češ da po obstoječih zakonih in mednarodnih konvencijah tak poseg v lastninsko pravico zadruge ni dopusten in opravičljiv in da pomenja to postopanje upravnega odbora naravnost razlastitev imovine zadruge. Poročali bomo o daljnem poteku tega zanimivega spora, ki zadeva interese sto naših železničarjev, tukajšnjih državljanov, zadružnikov in torej solastnikov hiš.

— — —

Maribor

Žalna seja mariborskega občinskega sveta za umrlim častnim občanom generalom Rudolfom Maistrom se bo vršila danes, dne 27. julija ob 18. uri v mestni posvetovalnici.

Razstavo »Pro deo« (za boga) si bodo srečni Mariborčani lahko kmalu ogledali. Pred kratkim se je sestal tozadevni posebni odbor, ki ga tvorijo možje Katoliške akcije, pa tudi možje iz takozvanih naprednih krogov. Glasilo Katoliške akcije pravi, da se Mariborčani že zelo veselijo te razstave. Mi bi priporočali odboru, da razstavi poleg predmetov, ki so jih razkazovali že v Ljubljani, morda tudi nekaj slik iz dobe španske inkvizicije, poročilo o poteku cerkvenega koncila v Kostnici, ki je obsodil Jana Husa na grmado, dalje podatke o zadržanju cerkvene gospode ob izbruhu in med svetovno vojno, o zadržanju cerkve pri ustoličenju fašizma v Nemčiji, o pobratimstvu med cerkvijo in italijanskim fašizmom in pa slike iz februarskih dni v Avstriji, ko so globoko verni krščanski možje ukazali streljati s kanoni na delavstvo ter dali justificirati poleg osmih schutzbundovcev tudi težko ranjenega delavca Münichreiterja na Dunaju, zato, ker so delavci branili ustavo pred tistimi, ki so prisegli, da jo bodo čuvali. S tako razstavo bi bilo še-le pojasnjeno, zakaj se brezbožništvo tako zelo širi.

Delavstvo in siromašni sloji se v Mariboru ne smejo kopati. Izdana je bila splošna prepoved kopanja v Dravi. Kdor se hoče kopati, mora iti na oddaljeni Mariborski otok ali v obrežna kopališča. Delavci in nameščenci, ki bi imeli čas za kopanje, nimajo potrebnih sredstev, da bi za vsako kopanje mogli žrtvovati 3 do 8 dinarjev. In tako služi kopališče na otoku samo bolje situiranim slojem, siromaštvo si pa v tej poletni vročini kopanja ne more privoščiti.

Pri zadnji nesreči, ki je zopet zahtevala smrtno žrtev, se je zelo občutil nedostatek, da nimamo organizirane nobene reševalne službe, niti nimamo rešilnih čolnov.

Med drugimi prireditvami mariborskega tedna bo tukajšnje Narodno gledališče z vsem svojim ansamblom in velikim zborom štatistov igralo na prostem, na otroškem igrišču novega dela mestnega parka, Goljevo komedijo »Prireditev v Črni mlaki«. — Upamo, da bo tudi mestni stavbeni urad še pred mariborskim tednom dal očistiti in izravnati pločnike na **Aleksandrovi cesti**, zlasti v okolici kolodvora.

Mestno načelstvo v Mariboru razglaša: Dne 1. do vključno dne 6. avgusta t. l. se vršijo za v Maribor pristojne vojaške obvezance roj. letnika 1907 do vključno 1914 nabori v Gambrinovi dvorani, Gregorčičeva ulica 29, vsakokrat s pričetkom ob 7. uri zjutraj. Na pozivih, ki se te dni dostavljajo nabornikom, je točno navedeno, katerega dne in s katerimi dokumenti naj se pozvani javijo rekrutni komisiji, da zadoste naborni dolžnosti.

Kratek čas na svobodi — in skoro utonil. Pretekli pondeljek je iz poslopja okrožnega sodišča pobegnil kaznjenec Štefan Strmšek. V torek popoldne je policija stikala za beguncem na levem dravskem obrežju. Strmšek je svojo svobodo v resnici uporabil za kopanje in sončenje na Schmiederjejevem posestvu. Komaj je zagledal policijo, že se je tudi pognal v vodo, da bi jo preplaval v smeri proti Studencem. Policiji je priskočil na pomoč nek čolnar, ki je s čolnom odplul za beguncem. Sredi reke je pa kaznjenec omagal, krčevito se je oprijel čolna in to baš o pravem času, sicer bi bil v naslednjem trenutku izginil pod vodo. Čolnar je kaznjenca spravil na breg, kjer se je le-ta zleknil in ves upehan počakal na policijo. Dal se je mirno odvesti. Izjavil je, da že odkar je pobegnil ni ničesar zavžil.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Ljubljana

Vse brezposelne ročne in umske delavce poziva društvo »Delo in eksistenca«, naj se javljajo zaradi statističnega popisa v svrho nameravane akcije proti brezposelnosti v društvenih prostorih v Čopovi ulici (dohod iz Miklošičeve ceste).

Litija

Podružnica Splošne del. strok. zveze Jugoslavije sklicuje za soboto, dne 28. t. m. ob 3. uri popoldne v predilniški dvorani na stavbah zborovanje predilniškega delavstva s sledečim dnevnim redom: 1. skrčenje obrata, 2. poročilo o intervenciji pri ravnateljstvu, 3. razno. Dolžnost vsega predilniškega delavstva je, da se zborovanja udeleži.

Posnemanja vredno. S. Vuk Viktor je doslej razpečal med predilniškim delavstvom že 100 knjižic »Vstaja avstrijskih delavcev«, provizijo pa je v celoti odstopil fondu za podpiranje avstrijskih beguncev. Čast in priznanje zavednemu sodrugu! — Uprava »Delavske politike«.

Kranj

Velik shod proti demagoškim intrigam »Gorenjca«. Splošna delavska strokovna zveza vabi vse delavce in delavke, kakor tudi vse čitatelje »Gorenjca« na veliki shod, ki se bo vršil v nedeljo, dne 29. julija 1934 ob 9. uri dopoldne v prostorih hotela »Nove Pošte«. Shod je sklican zato, da se pojasnijo delavstvu demagoške intrige »Gorenjca« ki jih širi proti naši organizaciji in proti gotovim funkcionarjem Delavske zbornice. Govorniki pridejo iz Ljubljane. Pozivljamo pa tudi naše krščanske socialce, če imajo še kaj na vesti, da pridejo, da se bomo na licu mesta pogovorili.

Vstaja avstrijskih delavcev se imenuje knjižica, ki je ravnokar izšla in stane izvod samo Din 5.—. Delavci in nameščenci sezite po njej, ker je knjižica jako interesantna in politično poučna. Vsebuje 80 strani teksta s 15 slikami. Dobite jo pri poverjeniku »Delavske politike«.

Lesce

Pešizlet priredi podružnica »Svobode« v Lescah v nedeljo, dne 29. julija t. l. čez Hom pri Sv. Katarini skozi Vintgar. Zbirališče je pred domom sodružice Justinove. Odhod od tam točno ob 12.30 pop.. V slučaju slabega vremena se izlet preloži na prihodnjo nedeljo. Vabljeni tudi vsi kovinarji in Svobodaši bližnjih podružnic, da se tega izleta udeležijo. Pridite, da se med seboj spoznamo.

Jesenice

Kino Radio bo predvajal v soboto in nedeljo, dne 28. in 29. ob pol 9. uri zvečer v nedeljo ob slabem vremenu tudi ob 3. uri pop.) veseloigro »Noč pred zaroko« z Liano Haidovo, Szokom Szakalom in Georgom Aleksandrom v glavnih vlogah. Dodatki običajni. Prihodnji spored: »Noč v Benetkah« s Tinom Pattierom v glavni vlogi.

Laško

Izdajstvo Narodne strokovne zveze nad rudarji v Drobnemdolu

Kakor je naš list »Delavska Politika« že poročal, je izbruhnila vsled težkih socialnih prilik rudarjev v Drobnem dolu pri Laškem stavka, ki je trajala od 1. junija t. l. dalje.

V tem rudniku, ki je last sladkornih tovarn v Srbiji, so imeli rudarji najvišji takozvani »hernšiht« plačan z Din 24.30, učni kopači in vozači pa razmeroma manj. Najnižji zaslužek za moške delavce je bil Din 18.—.

Pri tem nezadostnem zaslužku ne nudi podjetje delavcem ne stanovanja, ne deputatnega premoga, ne razsvetljave. In celo te beraške plače je podjetje dolgovalo delavstvu cele mesece.

S 1. junijem je podjetje razglasilo delavstvu, da mu hoče še ta zaslužek znižati; nekaterim celo za 3 dinarje dnevno. Delavstvo si tega znižanja prejemkov ni pustilo dopasti in je vsled tega stopilo v stavko. Delavstvo je dostojno stavkalo in se je tudi izjavilo da je pripravljeno takoj začeti z delom, ako se mu nudijo vsaj tiste plače, kakor jih je imelo poprej. Delavstvo je celo pri akordih popustilo, vzlic temu, da mora garati za 26 dinarjev v jami pri slabem delu in zraku.

Vse je izgledalo, da bodo delavci s svojimi zahtevami uspeli.

Naenkrat se je pojavil pri rudniku zastopnik Narodne strokovne zveze iz Ljubljane, katerega je neki rudniški paznik, ki je ž njim v sorodstvu, poklical. Sklicala sta sestanek rudarjev in zahtevala od rudarjev, da se naj podpišejo za to, da se vrnejo na delo za znižano plačo, češ, da bo že Narodna strokovna zveza vodila nadaljna pogajanja.

S temi delavskimi podpisi so predstavniki Narodne strokovne zveze šli takoj v rudniško pisarno, kjer so seznam pregledali in onim, ki niso podpisali, odpovedali delo.

Delavstvo je šele prepozno spoznalo, na kakšne limanice jih je privabila Narodna strokovna zveza, saj so jim iztrgali zadnji košček kruha. Ni čudno, ako se podjetniki veselijo takšnih narodnih strokovnih zvez, ki pomagajo daviti delavstvo, lomiti stavke, zavajati delavstvo in na ta način pomagati kapitalu, da še nesramnejše izkorišča delastvo.

Narodni so imeli že na sestanku težko vest, ker so delavstvu pripovedovali, da naj ne posluša marksistov, če bodo le-ti kaj protestirali proti izdajstvu, ki ga je storila Narodna strokovna zveza nad rudarji.

Ptuj

Lepo uspelo zborovanje. Minuli četrtek se je vršilo zborovanje, ki ga je sklicala Splošna delavska zveza, podružnica Ptuj. Zborovanje je bilo lepo obiskano in sicer so ga posetili največ delavci in delavke iz tovarne Pirich in Petovije. Uvodoma je predsednik organnizacije s. Šmid obrazložil pomen tega zborovanja in nato podal besedo s. Jelenu iz Maribora. Referent se je bavil v daljšem govoru s splošnim delavskim položajem in zlasti naglašal pomen strokovne organizacije in izobraževalnega dela med delavstvom. Zborovalci so pazno sledili izvajannjem govornika in mu pritrjevali. Govoril je še s. Hercog, nakar je predsednik obrazložil še nekatera vprašanja, tikajoča se lokalnih zadev in nato zaključil uspelo zborovanje. Priglasilo se je tudi več novih novih naročnikov na »Delavsko Politiko«, kar najbolje dokazuje da se tudi ptujsko delavstvo zanima za izboljšanje svojega bednega položaja.

Črna pri Prevaljah

Tukajšnja »Svoboda« bo priredila v nedeljo, dne 29. t. m. ob 3. uri popoldne na društvenem odru v dvorani gostilne Knez v Črni tri enodejanske poučljive in zabavne mladinske igre: »Siroti Zorica in Marko«, »Spletkar Niko« in »Luknja v namiznem prtu«. Med odmori nastopijo društveni tamburaši. Cene nizke! Vabljeni vsi!

Sport

SK »Svoboda« v Mariboru priredi v nedeljo izlet z avtobusom v rudarske Trbovlje, kjer bo odigrala prvenstveno kvalifikacijsko tekmo s tamkajšnjim SK »Dobrno«. Ker so nekatera mesta v avtobusu še prosta, in je vožnja zelo poceni, se drukarji vabijo, da se takoj prijavijo v tajništvu.

„Prijatelj Prirode"

Kongres T. D. »Prijatelj Prirode« ki bi se moral vršiti v smislu sklepa izrednega občnega zbora z dne 31. oktobra 1933. letos v Ljubljani, je radi nastalih zaprek odpovedan.

Delavci — planinci — sodrugi! Pristopajte k svoji edini planinski organizaciji »Prijatelj Prirode«, ki ima svoje podružnice v Sloveniji v Ljubljani, Mariboru in Trbovljah.

ČASTNA IZJAVA.

Podpisana preklicujem vse kar sem govorila o Poznič Neži, zasebnici v Gaberju pri Celju, Lastni dom št. 8 kot neresnično ter iznešeno resno obžalujem in se prizadeti zahvaljujem, da odstopa zoper mene od sodnega pregona.

Grobelnik Josipina.

Kupujte kruh in pecivo od Delavske pekarne v Celju

Delavski pravni svetovalec

X.

Mezda ob vojaških vežbah in izstavitivi.
(Ptuj.)

§ 221.

Vprašanje: V tukajšnjem usnjarskem podjetju je bil zaposlen delavec nad 10 let. V času od 8. junija do 9. julija je odredila tovarna večini delavcev brezplačen dopust in jim formalno tudi 14 dni poprej službo odpovedala. Obdržala pa je tovarna delavske knjižnice in je potem delavce zopet zaposlila naprej. Omenjeni delavec je moral med tem na orožne vaje, katere je opravljal ravno 4 tedne ob času izstavitve ter nato nadaljeval službo. Zaupniki so pri ravnatelju zahtevali v smislu § 221 o. z. plačo za tega delavca za dobo 4 tednov, ker je trajalo njegovo službeno razmerje več kot neprekinjeno leto dni in za ta čas ni prejemal ustrezne odškodnine od države. Ravnatelj tovarne je plačilo začasno odklonil, češ da se mora še informirati. Ravnatelj je mnenja, da delavec nima pravice do plače, ker mu je bila služba prej odpovedana.

Odgovor: Po našem mnenju mora tovarna delavcu plačati mezdo za dobo 4 tednov, ko je opravljal vojaške vežbe. Iz vseh okolščin je razvidno, da delavcu predvsem služba dejansko ni bila odpovedana, oz. službeno razmerje ni bilo ob nastopu »dopusta« prekinjeno. To sledi iz tega, ker je tovarna delavca po preteku 4 tednov z drugimi delavci vred brez nadaljnega zopet odredila v delo, menda pod istimi službenimi pogoji brez vsakega sklepanja nove službene pogodbe in ker je obdržala tudi delovno knjigo. Šlo je za izrazito izstavitev v smislu § 220 o. z. in bi morala tovarna pravzaprav vsem delavcem plačati mezdo za ta čas. Posebno pa gre mezda temu delavcu, ki je bil pri vojaških vežbah, ker ta v tem času nikakor ni mogel drugod iskati in najti zaslužka. Zahteva tega delavca pa je oprta še nadalje z določilom § 10 poselskega reda, po katerem mora plačati delodajalec odškodnino za dopust tudi tedaj, če je iz okolnosti razvidno, da je odpovedal gospodar službo le zato, da bi preprečil pravico do poselskega dopusta. Tembolj gre pravica do mezde v smislu § 221 o. z. za dobo 4 tednov vojaških vežb delavcu, ki je bil pri podjetju nad 10 let v službi, ko prisoja zakonodajalec to odškodnino že delavcu, ki je bil v službi delodajalca neprekinjeno leto dni. Sicer pa je čudno, da se hoče takšno velepodjetje otresti plačila malenkostne mezde delavcu za čas, ko je vršil svojo najvišjo patriotično dolžnost in sledi jasno iz vsebine zakonitega določila § 221 o. z., da je hotela jugoslovanska zakonodaja v takem slučaju naložiti breme odškodnine za delavca na ramena delodajalca, kateremu je delavec služil najmanj leto dni. § 221 o. z. glede plačila ob vojaških vežbah je celo prisilno določilo, ki se ne more z nobeno pogodbo spreminjati v škodo delavca. Postopek tovarne proti temu delavcu pa ima očiten namen izigrati to zakonito določilo, kar je absolutno nedopustno in zato neveljavno.

Štajerska hranilnica in posojilnica r. z. z o. z.
v Mariboru

vabi na svoj

V. redni občni zbor

ki se vrši v **četrtek, dne 8. avgusta 1934 ob 18. ur v Delavski zbornici v Mariboru, Sodna ulica 9/II**

s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora
2. Poročilo načelstva
3. Poročilo nadzorstva
4. Čitanje revizijskega poročila
5. Odobritev letnega zaključka za l. 1933
6. Razno

Načelstvo.

Najboljši cviček
iz Gadove peči ter pristna štajerska vina toči
VINARNA A. BRIŠKI
Ljubljana, palača „Grafike".

CENE GOVORE!

Plašči za dame že od Din **190·-**
Obleke za moške že od Din **170·-**
Obleke za fante že od Din **60·-**

Dosežen je naš cilj — Oblekli smo vse ljudi dobro in poceni!

Prepričajte se o vsem brezobvezno v naših prodajalnah

TIVAR-OBLEKE

Umrl je gospod

Rudolf Maister

častni adjutant Njegovega Veličanstva Kralja, divizijski general v pokoju, odlikovan z redom sv. Save prve stopnje z lento, z belim Orlom III. reda z meči, s Karađorđevo zvezdo IV. reda itd., častni meščan mesta Maribora.

Pogreb se bo vršil v soboto, dne 28. julija 1934 ob 16. uri izpred mestnega magistrata v Mariboru.

Maribor, dne 26. julija 1934.

Mestna občina mariborska.

Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru. — Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru.